

3. ÜNİTE

ZARARLI ALIŞKANLIKLAR

Ünitemize Hazırlanalım

1. Zararlı alışkanlıkların yaygınlaşması toplumsal yaşamı nasıl etkiler?
2. Size kabul etmeyi istemeyeceğiniz bir teklif sunulduğunda karşınızdakine nasıl bir cevap verirsiniz?
3. Kur'an-ı Kerim mealinden Hz. Yahya (a.s.) ile ilgili bir ayet bularak not ediniz.
4. Kur'an-ı Kerim mealinden Tebbet suresinin mealini bularak okuyunuz.

Kavramlar: Haram, mekruh, kul hakkı, bağımlılık

1. Bazı Zararlı Alışkanlıklar

Zararlı alışkanlıklar deyince aklınıza neler geliyor?

İslam dini, insanların hem dünya hem de ahiret hayatında mutluluğunu amaçlar. Bu nedenle insanlara yol gösterici ilkeler sunar. Yüce Allah, bizleri pek çok kabiliyet ve bilgi ile donatmıştır. Bizlerden de bunları iyi ve güzel işlerde kullanmamızı ister. Kendimize, diğer insanlara, canlılara ya da çevreye zarar veren her türlü alışkanlık ve davranışı yasaklar. Bunlar; alkollü içki içmek, uyuşturucu kullanmak, sigara içmek ve kumar oynamak gibi alışkanlık ve davranışlardır.

Alkollü içki içmek ve Uyuşturucu Kullanmak

Akıl ve irade sahibi olmak insanı diğer varlıklardan ayıran en temel özelliklerdir. Akıl, insanın iyi ile kötüyü ayırt etmesini; irade ise iyi ile kötü arasında tercih yapmasını sağlar. Akıl ve iradenin sağlıklı kullanılamaması durumunda kişi yaratılış amacına uygun hareket edemez.

Akıl, can, mal, nesil ve din korunması gereken değerlerdendir. İslam dininde bu değerlere zarar veren her türlü davranış yasaklanmıştır. Bu konu Kur'an-ı Kerim'de şu şekilde ifade edilir: **"Ey iman edenler! İçki/uyuşturucu, kumar (şans oyunları), dikili taşlar (putlar), fal okları şeytan işi iğrenç şeylerdir. Bunlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz. Şeytan içki ve kumar yoluyla aranızda düşmanlık ve kin sokmak, sizi Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık vazgeçtiniz değil mi?"**¹ Peygamberimiz de *"Sarhoşluk veren her içki haramdır."*², *"İçkiden sakının. Çünkü içki bütün kötülüklerin anasıdır."*³ buyurarak içkiden sakınılmasını istemiştir.

Alkollü içecekler ve uyuşturucu maddeler beyin ve merkezi sinir sistemini olumsuz yönde etkiler. Bu nedenle bu maddeler, aklımızı kullanmayı engeller ve irademizi sınırlandırır.

Alkol ve uyuşturucu maddenin kişiye verdiği en büyük zarar bağımlılıktır. İnsanlar çevresindeki insanlara, diğer canlılara ve nesnelere birbirinden farklı şekillerde ilgi ve sevgi besler. Bunun sonucunda onlara yönelik olarak farklı biçimde bağlanma gösterebilir.

YAZALIM

"Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır."

Yukarıda verilen anayasanın 58. maddesi gereğince gençleri zararlı alışkanlıklardan korumak için ülkemizde hangi uygulamalar yapılmaktadır? Yazınız.

• Uyuşturucu kullanmanın ve satmanın suç sayılması,

•

•

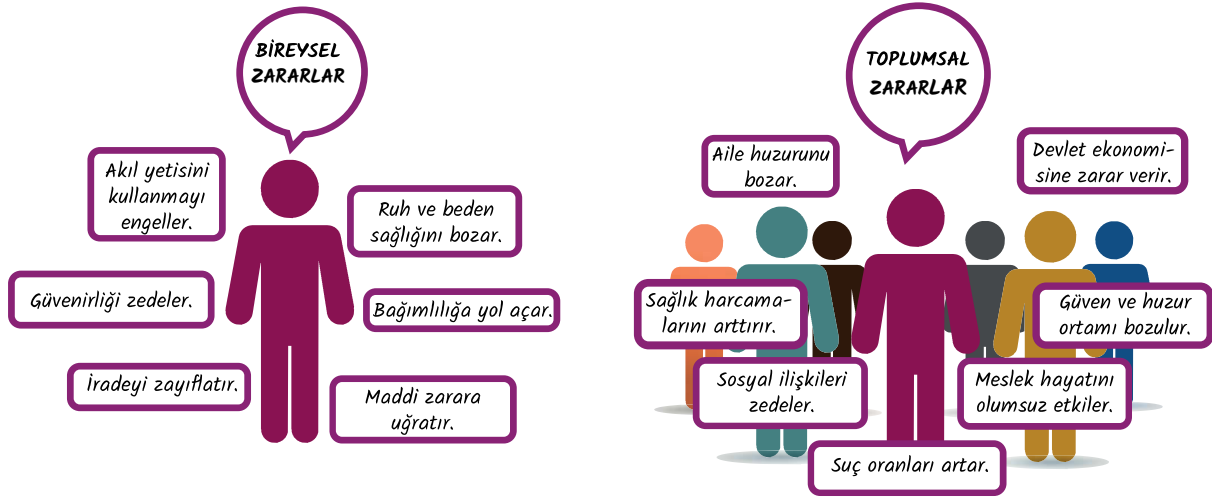
1 Maide suresi, 90-91. ayetler.

2 Buhârî, Eşribe, 4.

3 Nesâî, Eşribe, 44.

Bu bağıllığın tutku ve tutsaklık durumuna gelmesi **bağımlılık**⁴ olarak adlandırılır. Bu durumdaki bireyde stres ve kaygı seviyesi yüksek olduğundan, akıl ve iradenin sağlıklı bir şekilde kullanılması mümkün değildir.

Alkol ve uyuşturucu madde kullanımının, birey ve toplum sağlığına birçok zararı vardır:

Beden sağlığını bozan bir diğer alışkanlık da sigaradır. Sigara, insan sağlığına zararlı birçok kimyasal madde içerir. Sigaranın zararlarının hafife alınmasından dolayı her yıl milyonlarca insan hayatını kaybetmektedir. Sigara dışında da insan sağlığını tehdit eden bazı tütün ürünleri (nargile vb.) vardır. Bu ürünleri kullanmak da sigara içmek gibi insan vücudunun çeşitli bölgelerinde kalıcı zarar meydana getirir.

Sağlıklı olduğumuz takdirde sevdiğimizle ve çevremizle güzel ilişkiler kurabiliriz. Sevme, sevilme ve ait olma gibi duygularımızın karşılanması çevremizdeki insanlarla sağlıklı ilişkiler kurmamıza bağlıdır. Alkollü içki içmek, uyuşturucu madde kullanmak veya sigara içmek gibi davranışlar sadece bize değil; ailemize, sevdiğimizle, akrabalarımıza, çevremize, yaşadığımız topluma ve devletimize zarar verir. Yeteneklerimizi kullanmamızı engeller ve üretkenliğimizi azaltır. Bu durum bizi maddi ve manevi olarak zarara uğrattır.

BİLİYOR MUSUNUZ?

Günümüzde yapılan birçok araştırma sigaranın insan ve çevre sağlığı üzerindeki onlarca zararlı etkisini bilimsel olarak ortaya koymuş bulunmaktadır. Birçoğu ölümcül olmak üzere pek çok hastalığın sebebi olması itibarıyla sigara içmek âlimler tarafından “harama yakın mekruh” (tahrîmen mekruh) sayılmıştır.

(bk. İlmihal, TDV Yayınları, C 2, s. 68.)

4 Gürcü Erdamar, Abdülhamit Kurupınar, “Ortaöğretim Öğrencilerinde Görülen Madde Bağımlılığı Alışkanlığı ve Yaygınlığı”, Sosyal Bilimler Dergisi, C 16, s. 66.

BİLGİ KUTUSU

Haram: Dinen sorumluluk çağına ulaşmış olan herkese, Allah'ın (c.c.) yapılmasını kesin olarak yasakladığı söz ve davranış.

Helal: Dinî bakımdan kullanılmasına, yapılmasına, söylenmesine, yenilip içilmesine izin verilen şey.

Mekruh: Haram kadar kesin ve bağlayıcı delillere dayanmayan, yapılması dinen hoş görülmeğen şey.

(MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 121, 131, 229.)

Kumar Oynamak

İslam dini kişinin emeğine dayanan, hayırlı ve güzel işlerden elde edilen geliri helal kazanç olarak kabul eder. Bir emeğe dayanmayan ve şans faktörünü barındıran çeşitli oyunları içeren kumar haram kılınmış bir haksız kazanç yoludur. Çünkü kumar, başkasının malını veya parasını şansa bağlı olarak ve hiçbir emek harcamadan elde etmeye çalışmaktır. Kur'an-ı Kerim'de bu durum **"Ey iman edenler! Mallarınızı aranızda haksızlıkla yemeyin..."**⁵ ayetiyle ifade edilmiştir. Hz. Peygamber *"Kesinlikle hiç kimse kendi el emeğinden daha hayırlı bir yemek yememiştir."*⁶ sözüyle kazanç elde etme yolunu bize göstermiştir.

Cahiliye Dönemi'nin Arap toplumunda fal okları ve zarla oynanan bazı oyunlar kumar olarak nitelendirilirdi. Günümüzde ise kumar; sanal ortamda veya salonlarda oynanan şans oyunları, piyango biletleri, bahisler ve kumar makineleri, gibi çeşitli şekillerde oynanmaktadır. Maddi bir değer ifade eden ve kazanç karşılığında oynanan her türlü şans oyunu kumar kapsamına girmektedir.

Eğlenmek ve mutlu olmak insani bir ihtiyaçtır. Oyun ve eğlence maksatlı yapılan davranışlar, insanlar arası ilişkilerde faydalıdır. Fakat eğlence anlayışı insan onur ve haysiyetine yakışmayan davranışları içermemelidir. Bir oyun veya eğlence, kendimize veya başkalarına zarar vermemeyi ve helal kazancı içermelidir. Bu nedenle yeteneğe, emeğe, zekaya ve bilgiye dayanan oyunları tercih etmeliyiz.

⁵ Nisâ suresi, 29. ayet.

⁶ Buhârî, Büyü', 15.

BULALIM

Aşağıdaki tabloda verilen oyun ve eğlence etkinliklerinin ve ekleyeceğiniz farklı örneklerin özelliklerini bulunuz.

	BİLGİ	YETENEK	ZEKA	EMEK	ŞANS
Basketbol	✓	✓	✓	✓	-
Bilgi Yarışması					
Atletizm					
Resim Yarışması					
.....					
.....					
.....					

Kumar oynamak hem kişinin kendisini hem de sorumlu olduğu insanları maddi ve manevi zarara uğratmaktadır. Kumar oynamanın bireysel ve toplumsal bazı zararları vardır:

Zararlı Alışkanlıklara Başlamada

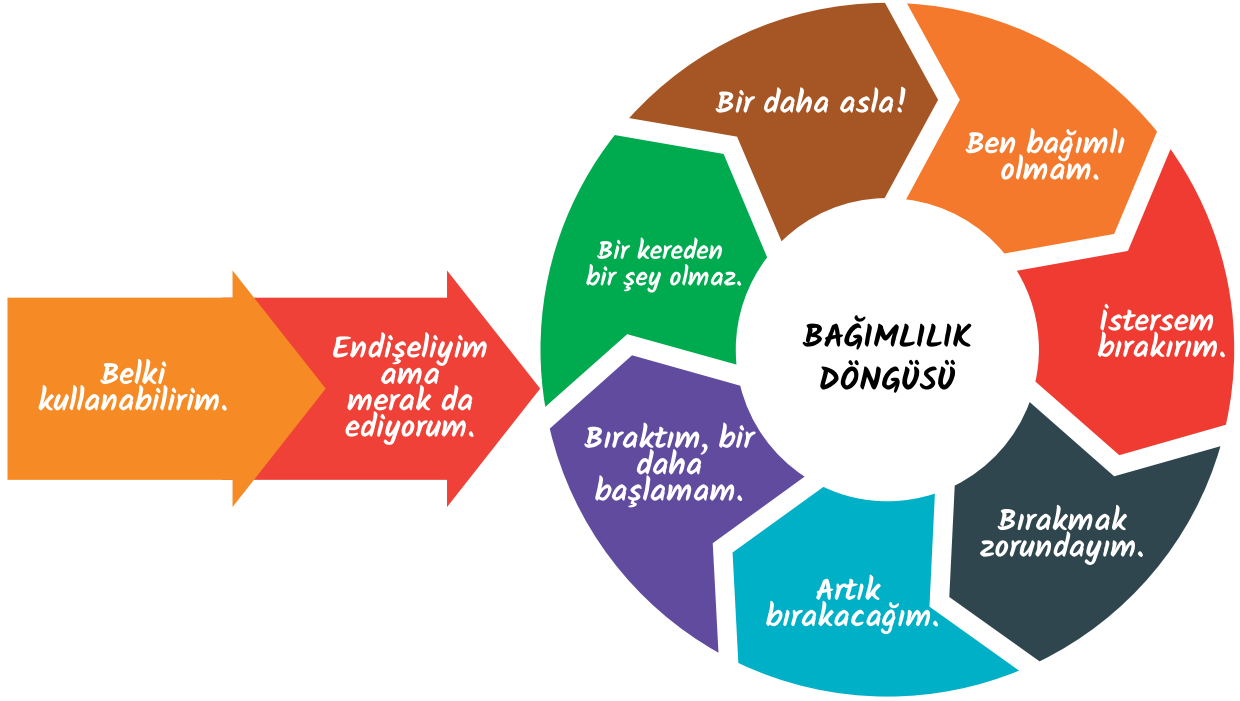
2. Zararlı Alışkanlıklara Başlama Sebepleri

Zararlı alışkanlıklar açısından arkadaş çevresi sizce neden önemlidir?

Sahip olduğumuz değerlerin oluşmasında kişisel özellikler, aile, arkadaş, eğitim ve çevre gibi unsurların önemli bir rolü vardır. Hayata dair ilk izlenimlerimizi ve tecrübelerimizi ailemizden ediniriz. İyi ile kötüyü, doğru ile yanlış ilk olarak ailemizde öğreniriz. Bu nedenle aile bireylerimiz bizim için en önemli örneklerdir. Güzel ahlaklı olmayı, görgü kurallarına uymayı, temiz ve düzenli olmayı ailemizden öğreniriz. Kötü alışkanlıklardan uzak durma bilincini de aile ortamında kazanırız. Bu alışkanlıkların zararlarını gözlemleyerek, irademizle kendimizi bunlardan koruyabiliriz.

Arkadaş ortamı, alışkanlıklarımızı ve artakalan zamanımızı değerlendirme şeklimizi etkiler. Bir gruba dahil olma, özenme, kendini kanıtlama isteği veya iddialaşma gibi etkenler de bizi bu olumsuz davranışlara iten sebepler arasındadır.

İnsanı kötü alışkanlıklara iten sebeplerden biri de çözümsüz zannedilen sorunlardır. Hayatta karşılaşılan sıkıntılar ve onlarla baş edememek kişide içinde bulunduğu durumdan uzaklaşma isteği uyandırır. Kişi yaşadığı acıyı unutmak ister, zihni uyuşturmakla da sorundan uzaklaşacağını zanneder. Kötü alışkanlıklar sorunu çözmediği gibi bu sorunların artarak devam etmesine sebep olur. İnsanın gerçeğe yüzleşmesini engeller.

BİLİYOR MUSUNUZ?

Çağımızın bağımlılık geliştiren kötü alışkanlıklarından bir diğeri de “teknoloji bağımlılığı”dır. Bu bağımlılık türü cep telefonu, televizyon ve bilgisayar gibi teknolojik ürünlerin hayatımızda vazgeçilmez bir yer edinmesi, gereğinden fazla ve kötü amaçlı kullanılmasını içerir. Tüm teknolojik aletlerin ideal kullanım süresi şu şekildedir:

Görsel 21

bk. <https://www.yesilay.org.tr/tr/bagimlilik/teknoloji-bagimliliği>

3. Zararlı Alışkanlıklardan Korunma Yolları

“Bırakmanın en kolay yolu, hiç başlamamaktır.” sözünden ne anlıyorsunuz?

Kötü alışkanlık ve davranışlardan korunmada bize önemli sorumluluklar düşer. Aile, toplum ve devlet bu konuda sorumluluk üstlenen diğer unsurlardır. Kişi, aile, toplum ve devlet üzerine düşen görevleri yerine getirdiği takdirde; maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılayan ve kötü davranışlardan uzak duran bireyler yetişir.

Birey olarak öncelikli görevimiz kendimize değer vermektir. Değer vermek de kendimizi tanımakla; fiziki özelliklerimiz, yetenek ve karakterimizle birlikte kendimizi olduğumuz gibi kabul etmekle mümkündür. İstemediğimiz bir teklifle karşılaştığımızda, karşımızdakine kim olursa olsun açık bir şekilde “Hayır!” diyebilmeliyiz. Böyle durumlarda kendi istek, duygu ve düşüncelerimizi karşımızdakilere uygun bir dille ve açık yüreklilikle ifade edebilmeliyiz. Çünkü doğrudan hayır diyebilmek; kendi düşünce, istek, duygu ve kararlarımızı yansıtan, kendimizi olduğumuz gibi doğrudan ve yalın bir şekilde ifade edebilmenin en iyi yoludur. Nitekim “Hayır!” diyebilmek zararlı alışkanlıklar söz konusu olduğunda bizler için hayati bir öneme sahiptir.

Güzel ahlaklı kişilerle arkadaş olmayı tercih etmeliyiz. Çünkü birçok kötü alışkanlık ve davranış, yanlış seçilmiş arkadaşlar etkisiyle başlar. Söz ve davranışlarında dürüst olan kişiler, arkadaş olarak seçilmelidir.

YORUMLAYALIM

Aşağıdaki resmi, yaşanan sıkıntılarla baş etmede ailenin rolü açısından yorumlayınız.

Sosyal hayatımızda kötü alışkanlıkların olduğu mekanlardan kaçınmalıyız. İşlerimizden artakalan zamanımızı sportif veya sanatsal bir faaliyetle uğraşarak değerlendirmemiz, bizi kötü alışkanlıklardan uzaklaştırır.

Aile, sevinç ve hüznümüzü paylaştığımız ilk yerdir. Bu nedenle aile bireyleri arasındaki ilişki çok önemlidir. Ailemizle sıkıntılarımızı paylaşmalı ve sorunlarımızı onlarla birlikte çözmeye çalışmalıyız. Yetişkin insanların da yaşadıkları sorunlarda birbirlerinin yardımına ihtiyaç duyabileceğini unutmamalıyız.

Toplumumuzda kötü alışkanlık ve davranışların önlenmesi için çeşitli sivil toplum kuruluşları vardır. Bu kuruluşlar gönüllü insanların faaliyetleri ile ayakta durur. Alkol, sigara, uyuşturucu ve kumar gibi kötü alışkanlıklara ve bağımlılıklara karşı mücadele eden Yeşilay Cemiyeti bu kuruluşlardan bir tanesidir. Toplumumuzda üstlenilmiş bu tür gönüllü faaliyetler devletin de bu mücadeledeki yükünü hafifletir.

Birey ve toplum sağlığını korumak devletin görevleri arasındadır. Anayasada yer alan "Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır."⁷ hükmü de bunu ifade eder. Bu madde gereği toplu kullanıma açık veya kapalı alanlarda sigara yasağı uygulanır. Sigara, uyuşturucu ve alkol bağımlılığı gibi rahatsızlıkların tedavisi için gerekli sağlık birimleri oluşturulmuştur.

Birey olarak sorumluluğumuz, kötü alışkanlık ve davranışlardan kaçınmanın yanı sıra kötülüklerle mücadele de etmektir.

7 1982 Anayasası, 58. Madde, I. Fıkra.

KONUŞALIM

Sportif ve sanatsal faaliyetlerle ilgilenmenin zararlı alışkanlıklarla mücadeledeki rolü hakkında arkadaşlarınızla konuşunuz.

Görsel 23

Görsel 24

Görsel 25

BİLİYOR MUSUNUZ?

Ülkemizde bağımlılıkla mücadele eden başlıca kurumlar:

YEŞİLAY

AMATEM (Alkol ve Uyuşturucu Madde Bağımlıları Tedavi ve Araştırma Merkezi)

ÇEMATEM (Çocuk Ergen Madde Bağımlılığı Tedavi Merkezi)

ZARARLI ALIŞKANLIKLAR

PAYLAŞALIM

Siz bir sivil toplum gönüllüsü olsaydınız bireyi ve toplumu zararlı alışkanlıklardan korumak için neler yapardınız? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

PAYLAŞALIM

“HAYIR” DEME BECERİSİ

Zararlı alışkanlıkların teklif edilmesi durumunda sizin reddetme şekliniz ne olurdu? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

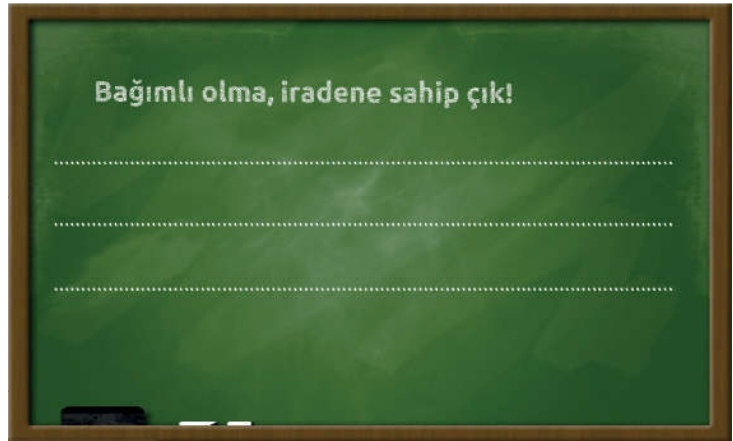
“HAYIR” DEMENİN ÇEŞİTLİ YOLLARI	
Doğrudan Hayır	Hayır, istemiyorum.
Nedenini Açıklamak	Hayır teşekkürler, bu zararlı olduğu için yapmak istemiyorum.
Konuyu Değiştirme	Hayır olmaz. Dünkü maçı kim kazandı?
Duymazlıktan Gelmek	Dün akşam dizi nasıl bitti? (Duymamış gibi davranma)
Ortamdan Uzaklaşmak	Hayır (ortamı terk etme)
Geçıştirmek	Hayır, zamanım yok.
Hayır Tekrar	Hayır! Hayır! İstemiyorum.

Görsel 26

YAZALIM

Kötü alışkanlıklardan korunmak veya kurtulmakla ilgili slogan yazınız.

Görsel 27

Başkalarına Zarar Vermek: Kul Hakkı

Her insanın doğuştan edindiği ve sonradan elde ettiği bazı hakları vardır. İnsanın, diğer insanlara karşı ihlal etmemekle sorumlu olduğu haklara **kul hakkı** denir. İnsanı sahip olduğu haklardan mahrum bırakan, bu hakların kullanımını engelleyen ve haksız kazanç elde edilen her türlü davranış kul hakkı kapsamındadır.

Devlet malına zarar vermek, bir sınavı kopya ile geçmek, kaçak elektrik ve su kullanmak, vergi kaçırmak ve görevi kötüye kullanmak gibi davranışlar, haksız kazanç sağladığı ve başkasının hakkını ihlal ettiği için kul hakkı kapsamındaki davranışlardandır.

İnsan söz ve fiillerinden sorumludur. Bazı hatalı davranışlarımızın telafisi mümkün olmadığından düşünerek hareket etmemiz gerekir.

YAZALIM

Kul hakkı olarak nitelenen davranışlar sizce nelerdir? Maddeler halinde yazınız.

• Yerlere çöp atmak.

•

•

•

•

•

Yüce Allah, kul hakkının ihlali konusunda şöyle buyurmuştur: **“Ölçüde ve tartıda hile yapanların vay haline! Onlar insanlardan (bir şey) ölçüp aldıkları zaman tam ölçerler. Fakat kendileri onlara bir şey ölçüp yahut tartıp verdikleri zaman eksik ölçüp tartarlar...”**⁸ Bu konuda Hz. Peygamber *“Kim bir kul hakkı yemiştir derhal o kardeşıyla helalleşsin. Çünkü (kıyamet günü) dirhem de geçmez, dinar da. Böyle olunca o (hak yiyen) kişinin sevapları alınır, hakkını yediği adama verilir. Eğer sevapları yoksa o hakkını yediği adamın günahları buna yüklenir.”*⁹ buyurmuştur.

İçki, uyuşturucu ve kumar gibi kötü alışkanlık ve davranışlar akıl ve iradenin sağlıklı işleyişini bozar. Bu da kişinin düşünerek hareket etmesini engeller. Söz ve davranışlarında iradesini yitirmiş kimseler de kul hakkını doğuran davranışlar sergileyebilir. Kul hakkı kişinin en yakınları olan aile ve akrabalarının yanı sıra komşularını, toplumu ve tüm insanlığı kapsamaktadır.

⁸ Muttaffin suresi, 1-3. ayetler.

⁹ Buhârî, Rikak, 48.

ZARARLI ALIŞKANLIKLAR

4. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Yahya (a.s.)

Hz. Yahya (a.s.) hakkında neler biliyorsunuz?

Hz. Yahya (a.s.) kendisi gibi bir peygamber olan Hz. Zekeriya'nın (a.s.) oğluydu. Hz. Zekeriya (a.s.) bir gün rabbine yönelerek **"... Rabbim! Bana tarafından hayırlı bir nesil başla. Şüphesiz sen duayı hakkıyla işitensin."**¹⁰ **"...Rabbim! Beni yalnız bırakma! Sen varislerin en hayırlısısın."**¹¹ diye yakarıştı bulundu. Yüce Allah duasına karşılık verdi. **"Ey Zekeriya! Biz sana bir oğul müjdelerez ki, onun adı Yahya'dır..."**¹² diyerek ona Hz. Yahya'yı (a.s.) müjdeledi. Hz. Zekeriya (a.s.) kendisi ve eşi ihtiyarlık çağına ulaşmışken bir evlatla müjdelenenmiş olmanın şaşkınlığıyla Rabbine şöyle seslendi: **"Rabbim! Karım kısır ben de ihtiyarlığın son sınırına vardığım halde, benim nasıl oğlum olabilir?"**¹³ Yüce Allah, Hz. Zekeriya'nın (a.s.) şaşkınlığını şu sözlerle giderdi: **"Rabbin böyle buyurdu. Çünkü bu bana kolaydır. Daha önce sen hiçbir şey değilken seni de yaratmıştım."**¹⁴ Yüce Allah bir diğer ayette de şöyle buyurmuştur: **"Biz Zekeriya'nın duasını kabul ettik ve ona Yahya'yı verdik; eşini de kendisi için (çocuk doğurmaya) elverişli kıldık. Onlar, hayır işlerinde yarışır, umarak ve korkarak bize yalvarırlardı; onlar, bize karşı derin saygı içindeydiler."**¹⁵

Yüce Allah, Hz. Zekeriya'ya (a.s.) oğlu Hz. Yahya'yı (a.s.) ismini anarak müjdelediği gibi aynı zamanda onu bir peygamber olarak dünyaya getireceğini de bildirmişti. Bu durum Kur'an-ı Kerim'de şöyle bildirilmiştir: **"Zekeriya mabedde durmuş namaz kırlarken melekler ona şöyle nida ettiler: Allah sana kendisi tarafından bir kelimeyi (İsa'yı) tasdik edici, efendi, iffetli ve salihlerden bir peygamber olarak Yahya'yı müjdelere."**¹⁶

Hz. Yahya (a.s.), henüz çocuk yaşta iken kendisine hikmet, kalp yumuşaklığı ve safiyet verildi. Yüce Allah, bu durumu Kur'an-ı Kerim'de şöyle bildirmektedir: **"...Henüz çocuk iken ona (ilim ve) hikmet verdik. Tarafımızdan ona kalp yumuşaklığı ve temizlik de verdik. O, çok sakınan bir kimse idi."**¹⁷ Hz. Yahya (a.s.) güzel yaratılışlı, merhametli ve iffetliydi. Öfke, nefret, kıskançlık gibi kötü duygulardan arınmıştı. Allah'ın (c.c.) sevgisini kaybetmekten korkan bir kul, anne-babasına itaat eden hayırlı bir evlattı. Kur'an-ı Kerim onun güzel ahlakını şöyle dile getirir: **"O, ana-babasına çok iyi davranırdı; o, isyankâr bir zorba değildi."**¹⁸

10 Âl-i İmrân suresi, 38. ayet.

11 Enbiyâ suresi, 89. ayet.

12 Meryem suresi, 7. ayet.

13 Meryem suresi, 8. ayet.

14 Meryem suresi, 9. ayet.

15 Enbiyâ suresi, 90. ayet.

16 Âl-i İmrân suresi, 39. ayet.

17 Meryem suresi, 12-13. ayetler.

18 Meryem suresi, 14. ayet.

3. ÜNİTE

Hız. Zekeriya'nın (a.s.) vefatından sonra tebliğ vazifesi Hız. Yahya (a.s.) ile devam etti. Hız. Yahya (a.s.), kendisinden önce gelen peygamberleri tasdik ettiğı gibi kendisinden sonra gelecek olan Hız. İsa'nın (a.s.) peygamberliğini de tasdik etmişti.¹⁹ Yüce Allah; Hız. Yahya'ya (a.s.), büyüüp olgunlaşınca Tevrat'a sahip çıkıp hükümlerine uymasını²⁰ ve içinde yaşadığı halkı doğru yola çağırmasını emretti. Ancak Hız. Yahya'nın (a.s.) peygamberliği çok kısa sürdü. Hız. Yahya (a.s.), tebliğine karşı çıkanlar tarafından şehit edildi.²¹

YAZALIM

Hız. Yahya'nın (a.s.) kıssasından öğrendiklerinizi yazınız.

5. Bir Sure Tanıyorum: Tebbet Suresi ve Anlamı

"Ne ekersen, onu biçersin." atasözüyle anlatılmak istenen nedir?

Tebbet suresi, Kur'an-ı Kerim'in 111. suresidir. Mekke'de indirilmiştir. 5 ayetten oluşur. Tebbet, "yuh olsun, kahrolsun, perişan olsun" anlamına gelir. Tebbet suresi, "Mesed suresi" olarak da adlandırılmaktadır.

Tebbet suresi, Hız. Peygamberin amcası Ebu Leheb hakkında indirilmiştir. Ebu Leheb, İslam'ın en azılı düşmanlarından. Bir gün Hız. Muhammed (s.a.v.) Safa Tepesi'ne çıkarak Allah'ın (c.c.) emrettiğı şekilde tüm Kureyş halkını İslam'a davet etti. Amcası Ebu Leheb de onu dinleyenler arasındaydı. Ebu Leheb, Hız. Peygamberin çağrısını işitince "Yazıklar olsun sana! Bizi bunun için mi buraya topladın?"²² diyerek orada bulunanları da Hız. Muhammed'e (s.a.v.) karşı kıskırttı.

İslamiyet müşriklerin engellemelerine rağmen yayılırken Ebu Leheb ve taraftarları inananlara eziyet ve baskı uyguluyordu. Ebu Leheb, Hız. Muhammed'i (s.a.v.) tebliğ vazifesinden alıkoymaya çalışır; bu uğurda ona eziyet etmekten geri durmazdı. Eşi Ümmü Cemil de Hız. Peygamberin evinin önüne ve geçeceği yollara dikenler serperdi.

19 bk. Âl-i İmrân suresi, 39. ayet.

20 bk. Meryem suresi, 12. ayet.

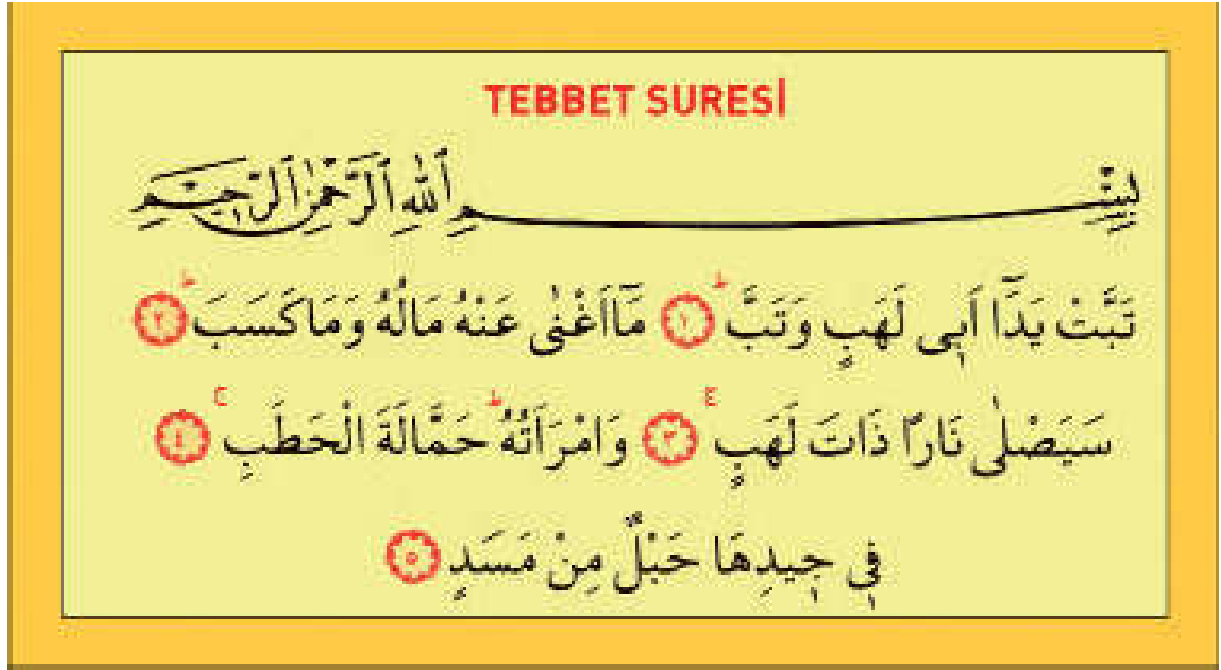
21 bk. Yazır, Hak Dini Kur'an Dili, C 1, s. 421.

22 Buhârî, Tefsîr, (Şuarâ) 2.

ZARARLI ALIŞKANLIKLAR

Eşi ile birlikte İslam'ın yayılmasını önlemek ve inananlara eziyet etmek konusunda halkı kışkırtırlardı. Yüce Allah, bu yaptıkları sebebiyle Tebbet suresini Hz. Muhammed'e (s.a.v.) vahyederek Ebu Leheb ve karısını kesin bir şekilde uyarmıştır. Yaptıkları eziyetler karşılığında azaba uğrayacaklarını haber vermiştir.

Bu dünyada Allah'ın (c.c.) emirlerini yalanlayan, İslam'a, hak ve hakikate düşman olan herkes ahirette de kendisi için kötü bir son hazırlamış olur. Yüce Allah, Tebbet suresinde Ebu Leheb ve karısının akıbetini bildirirken; benzer durumlar için uyarıda bulunmaktadır.

Okunuşu

Bismillâhirrahmânirrahîm.

1. Tebbet yedâ ebî lehebin ve tebbe.
2. Mâ ağnâ anhu mâluhu ve mâ keseb.
3. Seyaslâ nâran zâte leheb.
4. Vemraetuhû, hammâletel hatab.
5. Fî cîdihâ hablun min mesed.

Anlamı

Rahmân Rahîm Olan Allah'ın Adıyla

1. Ebû Leheb kahrolsun. Zaten kahroldu.
2. Ona ne malı ne de kazandığı fayda vermedi.
3. O, alevli bir ateşe girecektir,
- 4-5. Karısı da, boynunda bükülmüş hurma liflerinden bir ip olduğu halde sırtında odun taşıyarak (o ateşe girecektir).

3. ÜNİTE

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplayınız.

1. Bağımlılık ne demektir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

2. Alkol ve uyuşturucu madde kullanımının toplumsal zararları nelerdir? Yazınız.

.....

.....

.....

3. Kumar oynamak, bireyin kişiliğinde nasıl bir değişiklik meydana getirir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

4. Kötü alışkanlıklardan korunmada bireye düşen görevler nelerdir? Yazınız.

.....

.....

.....

5. Hz. Yahya'nın (a.s.) Kur'an-ı Kerim'de belirtilen özellikleri nelerdir? Yazınız.

.....

.....

.....

ZARARLI ALIŞKANLIKLAR

B. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Aşağıdaki seçeneklerden hangisi kul hakkının ihlalini anlatan bir örnektir?

- A) Trafik kurallarına uymak B) Hak ve özgürlükleri bilmek
C) Zararlı alışkanlıkları sürdürmek D) Sorumlulukları yerine getirmek

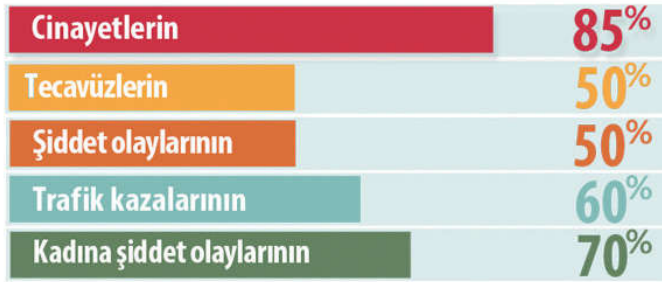
2. - Merkezi sinir sistemini olumsuz etkiler.

- Tembelliğe alıştıırır.
- Nikotin maddesi içerir.

Yukarıda özellikleri verilen zararlı alışkanlıklar hangi seçenekte doğru bir şekilde verilmiştir?

	I	II	III
A)	Alkol	Kumar	Uyuşturucu
B)	Alkol	Kumar	Sigara
C)	Uyuşturucu	Sigara	Kumar
D)	Uyuşturucu	Alkol	Nargile

3.

Yukarıda Dünya Sağlık Örgütü'nün suç niteliğindeki olayların, alkolden kaynaklanan suçlarla ilgili istatistikleri verilmiştir. Bu istatistik bilgisinden yararlanarak alkolle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Şiddet olaylarının asıl ve tek sebebidir.
B) Mutlu ve huzurlu bir aile ortamı sağlar.
C) Sadece kullanan kişiye zarar verir.
D) Birey ve toplum hayatı için tehlikelidir.

3. ÜNİTE

4. Aşağıdaki seçeneklerden hangisi Hz. Yahya'yı (a.s.) anlatmak için kullanılmaz?

- A) Salih peygamberlerdendi.
- B) Kendisine ilim ve hikmet verildi.
- C) Anne-babasına itaat ederdi.
- D) Hz. İsa'dan (a.s.) sonra gönderilmişti.

5. I. Medine'de indirilmiştir.
II. 5 ayetten oluşur.
III. "Mesed suresi" de denir.
IV. Kur'an'ın 112. suresidir.

Tebbet suresi ile ilgili yukarıdaki yargılardan hangileri doğrudur?

- A) I ve II B) I ve III C) I, II, III, IV D) II ve III

6. I. Arkadaş çevresi
II. Aile içi iletişim
III. Kişisel özellikler
IV. Kanunlar

Yukarıdakilerden hangileri kötü alışkanlıklardan korunmada etkilidir?

- A) I ve II B) II ve III C) I, II, III, IV D) II ve IV

C. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun kelimelerle doldurunuz.

(bağımlılık, farz, helal, kul hakkı, alışkanlık, haram, mekruh, mübah)

1. İnsanı sahip olduğu haklardan mahrum bırakan, haklarının kullanımını engelleyen ve haksız kazanç elde edilen her türlü davranış kapsamındadır.

2. Dinen sorumluluk çağına ulaşmış olan herkese, Allah'ın (c.c.) yapılmasını kesin olarak yasakladığı söz ve davranışlar.....dır.

3., bir varlığa ya da nesneye karşı duyulan bağlılığın tutku ve tutsaklık durumuna gelmesidir.

ZARARLI ALIŞKANLIKLAR

4. Dinî bakımdan kullanılmasına, yapılmasına, söylenmesine, yenilip içilmesine izin verilen şeylere denir.

5. kadar kesin ve bağlayıcı delillere dayanmayan, yapılması dinen hoş görülme-
yen şey mekruhtur.

D. Aşağıdaki cümleler doğruysa başına (D), yanlışsa (Y) yazınız.

- () Alkol, insanın iradesini güçlendirir.
- () Zararlı alışkanlıklardan korunmak mümkün değildir.
- () Arkadaş seçiminde dikkat edilmesi gereken en önemli kriter güzel ahlaktır.
- () Maddi bir değer ifade eden ve kazanç karşılığında oynanan her türlü şans oyunu kumardır.
- () Hz. Yahya (a.s.), Hz. Zekeriya'nın (a.s.) oğludur.

E. Aşağıdaki tabloda verilen kötü alışkanlıklar ile bu alışkanlıkların zararlarını uygun bir şekilde işaretleyiniz.

	Alkol	Uyuşturucu	Sigara	Kumar	Teknoloji
Aile huzurunu bozar.					
Nikotin içerir.					
Bağımlılık yapar.					
Beynin işleyişini bozar.					
Haksız kazanç sağlar.					
Bulaşıcı hastalıkları yayar.					
Zamanı kötü kullandırır.					
Sanal bir dünya sunar.					

3. ÜNİTE

BULALIM

Aşağıda kelimeleri tablodan bulunuz.

A	K	A	D	A	Ş	A	R	K	İ
A	İ	L	C	K	A	Z	A	N	Ç
F	T	K	L	L	E	C	F	A	E
Ç	Ş	H	E	L	A	L	M	L	N
B	A	Ğ	I	M	L	I	L	I	K
M	E	K	R	U	H	J	İ	Ş	İ
R	H	A	R	A	A	M	T	K	I
E	A	İ	L	E	R	Ö	D	A	Ç
A	R	K	A	D	A	Ş	E	N	E
K	A	Z	E	A	M	O	N	L	V
O	K	U	L	H	A	K	K	I	R
Z	A	R	A	R	L	I	Z	K	E
Y	V	T	O	P	L	U	M	Ğ	U
A	L	I	Ş	K	A	N	L	I	K
E	R	T	E	B	V	E	R	K	E
İ	P	E	Y	Ğ	A	M	B	E	R
K	A	B	A	Y	Y	A	H	Y	A
C	İ	B	A	K	A	K	O	T	E
S	M	E	P	F	U	İ	K	Ğ	M
Z	A	T	A	N	E	L	İ	K	İ

BAĞIMLILIK

KAZANÇ

KUL HAKKI

HARAM

MEKRUH

HELAL

AİLE

ARKADAŞ

ÇEVRE

ZARARLI

ALİŞKANLIK

TOPLUM

PEYGAMBER

YAHYA

TEBBET